

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Io. Francisci Leonis Eporediensis I. V. D. Episcopi Thelesini Thesaurus Fori Ecclesiastici

Leoni, Giovanni Francesco

Coloniae Agrippinae, 1682

De Iurepatronatus. Cap. vi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10316

DE IVRE PATRONATUS.

Cap. VI.

S V M M A R I V M.

- 1 **I**urispatronatus pluribus modis probatur, & acquiritur.
- 2 Iurispatronatus probatur authentico documento fundationis, vel dotationis.
Instrumentum publicum dicitur, cui soli creditur sine alio adminiculo, ibidem.
- 3 Iurispatronatus probatur ex multiplicatis presentationibus per antiquissimum temporis cursum.
- 4 Iurispatronatus probatur per scripturam sculptam in marmore, & lapide in loco publico, quando precessit tempus antiquum.
- 5 Tempus immemorabile dicitur tempus centum annorum, ibidem.
Iurispatronatus, si est probandum per tempus immemorabile per testes, sufficit probatio sexagenaria, aut septuagenaria vel octogenaria.
- 6 Iurispatronatus presumitur ex usurpatione in personis potentibus, communitatibus, & Universitatibus, in quibus exactior probatio requiritur ad docendum titulum.
- 7 Quid dicendum de aliis patronatibus.
- 8 Probans, se quadraginta annos presentasse, & esse in possessione, vel quasi possessione presentandi, ad presentandum admitti non debet, nisi probata immemorabili.
- 9 Presentati à patronis debent examinari, & si idonei non fuerint, ab Episcopo possunt repelli, à quo etiam sunt examinandi, licet institutio pertineat ad inferiores.
- 10 Presentatorum ad parochiales iuris patronatus laicorum examen fieri debet coram Episcopo, vel eius vicario ab examinativibus synodalibus non paucioribus tribus.
- 11 Presentatio ab beneficio iurispatronatus Episcopo loci Ordinario, & non inferiori, cessante privilegio, fieri debet.
- 12 Patronus unum, aut plures presentare potest, tamen in iure patronatus laicorum non requiritur concursus, & unum sufficit presentari.
- 13 Si duo presentati eque idonei ab examinativibus fuerint iudicati, electio dignioris ad quem spectet.
- 14 Iurispatronatus ecclesiasticum, & laicale, quomodo differant, & num. seq.
- 15 Iurispatronatus, sive laicali, sive ecclesiastico, an Papa derogare possit, & quomodo.
- 16 Patronus non debet se ingerere in fructibus beneficii sui iurispatronatus, alia incidit in poenam excommunicationis, & privationis.
- 17 Accessiones per viam unionis facta de beneficiis liberis ad ecclesias iurispatronatus, etià laicorum, subjectas, an fieri possint.
- 18 Uniones à 40. annis citra facta possunt ab Ordinario locorum examinari, secus in factis supra 40. annos.
- 19 Patronatus omnes acquisiti, & acquirendi ab Ordinario examinari, & cognosci possunt.
- 20 Beneficia libera non possunt in servitutum

- tem iurispatronatus redigi, absque evidenti ecclesie utilitate.
- 21 Ecclesias absque consensu Sedis Apostolicæ, cum earum bonis possidere, nemini laico licet.
- 22 Iurispatronatus validitatis, vel invaliditatis cognitio, ad Episcopum spectat, & an ad alios.
- 23 Patronus laicus quadrimestre tempus habet ad presentandum, ecclesiasticus vero habet semestre.
- 24 Presentatio spectans ad patronum ecclesiasticum, & laicum simul, debet fieri intra sex menses favore communionis.
- Indivisum quis retinet per socium, quod per se non potest, ibidem.
- 25 Iurispatronatus acquiritur fundatione, dotatione, successione, donatione, & aliis multis modis.
- 26 Ecclesia præsumuntur regulariter libera, nisi contrarium probetur, & in Episcopi potestate consistunt, in cuius territorio sunt positæ.
- 27 Episcopus, an in visis patroni possit beneficio de rectore providere, quando super iurepatronatus litigatur, unde in
- tra quadrimestre, vel semestre litis finis imponi non contingat.
- 28 Presentatus ab eo qui favorabilem reportavit sententiam, an lite finita debeat institui & provisus ab Episcopo removeri,
Concessum illegitimè, pro non concesso habetur, ibidem.
- 29 Iurispatronatus laicorum si postea donatione, testamento, aut alio quovis titulo in ecclesiam fuerit translatum, an retineat qualitatem iurispatronatus laicorum, vel mutet naturam,
- 30 Iurispatronatus Fraternitatum, an sit dicendum mere laicale.
- 31 Iurispatronatus, quibus, & quos modis amittatur.
- 32 Iurispatronatus non transit ad fiscum cum universitate bonorum, sed liberatur beneficium.
- 34 Iurispatronatus est mere spirituale.
- 35 Iudex laicus est incapax cognitionis cause iurispatronatus.
- 36 Iurispatronatus per confiscationem omnium bonorum auctoritate iudicis ecclesiastici factam amittitur. i
- 37 Fiscus nunquam moritur.

SICUT Legitima patronorum jura (de quibus à reservationum tractatu, cum sub ipsas non cadant, pauca hic sumus dicturi) tollere, piasque fidelium voluntates in eorum institutione violare, æquum non est, sic etiam, ut hoc colore beneficia ecclesiastica in servitutem, quod à multis imprudenter fit, redigantur, non est permittendum, cap. *pie mentu*, c. *frigentius*, c. *decernimus*, c. *monasterium*, c. *rationis ordo*, c. *qu. 7. c. nobis*, de jur. patr. & concil. Trident. c. 9. in princ. de resor. s. ff. 25.

Ideo decrevit sancta synodus, ut titulus iurispatronatus sit ex fundatione, vel dotatione, qui ex authentico documento, & aliis à jure requisitis ostendatur, si ve etiam ex multiplicatis præsentationibus per antiquissimum temporis cursum, qui hominū memoriā excedat, alias ve secundum juris dispositionem, ut eod. c. 9. de resor. vers. & igitur, requisita à juris dispositione, ad acquirendum iurispatronatus concurrunt, si quis præbeat fundum, pro constructione ecclesiæ, c. nobis, de jurepatr. c. *Abbate*. 2. r. d. q. 2. c. r.

alijs per Roch. de cur. in verbo, construxit. vel quòd ecclesiam pœnitus dirutam reædificet, quo casu requiritur, quòd sit diruta, ut, si est parochialis, quæ indigeat nova consecratione. Roch. ubi supra num. 12. Lambert. in 3. art. quæst. 6. princ. 1. lib. 1. & Rota in noviss. decis. 269. nu. 2. par. 2. & decis. 306. nu. 3. par. 1. & tribus modis probari potest juspatronatus.

2 Primò ex authentico † documento foundationis, vel dotationis, & authenticum documentum est publica scriptura, cui creditur sine alio adminiculo, vel jure, aut consuetudine speciali, cap. cum dilectus, de fide instr. Innocent. in cap. 1. nu. 2. eod. tit. & Bart. in l. si quis, in recept. §. si initium, num. 5. ff. de eden. & sacra congreg. concil. censuit, requiri pro forma, ut probatio fiat per authenticas scripturas, ut in decis. manuscript. super eod. cap. 9. in ver. authenticis scripturis, & Rot. in noviss. decis. 199. numer. 4. par. 2.

3 Secundò ex multiplicatis † præsentationibus per antiquissimum temporis cursum, in quibus enunciatur spectare juspatronatus de jure, vel consuetudine, quia illa verba, de jure intelliguntur ex foundatione, vel dotatione, Achil. de Grass. decis. 5. de jure patron. & Borg. Cavalc. decis. 17. numer. 6. par. 2. quòdque juspatronatus ex foundatione, vel dotatione probetur multiplicatis præsentationibus per tempus supra hominum memoriam, etiam si nullum instrumentum foundationis, vel dotationis ostendatur, & quamvis etiam in dictis præsentationibus nulla appareat facta mentio foundationis, vel dotationis, fuit à sacra cōgreg. conc. decisum, ut in decis. manuscript. super eod. c. 9. §. item congregatio censuit juspatronatus.

4 Tertiò, † probatur ex juris dispositione, ut litteris majusculis inscriptis in lapide posito in publico ab immemorabili tempore, quo casu intrat juris præsumptio, quòd, si descriptio jurispatronatus in lapide posita non fuisset vera, ordinarius Episcopus non tolerasset in præjudicium suæ jurisdictionis, & collationis, & in antiquis sufficiunt leviores probationes, conjecturæ, & verisimilitudines, Put. decis. 355. num. 1. lib. 1. & in terminis de lapide, & mar. more, Bald. conf. 310. vol. 5. Feret. conf. 293. numer. 9. vol. 2. & Borgn. ead. decis. 17. numer. 5.

5 Immemorabilis verò † probatur spatio temporis centum annorum. Innoc. in cap. veniens, numer. 2. circ. fin. de verb. sign. in 6. Capell. Tolol. decis. 440. numer. 1. & Gabr. conf. 39. numer. 13. volum. 1. & in jure patr. Si immemorabilis probari deberet per testes, quòd sufficiat probatio sexagenaria, tenet congreg. conc. in decis. super eod. c. 9. in princip. quòdque ad probandam immemorabilem sufficiat quandoque tempus sexaginta, septuaginta, vel octoginta annorum, tenet Borgn. Cavalc. in ead. decis. 17. numer. 9. & ad conficiendam immemorabilem connumerantur anni elapsi, non usque ad publicationem concilij tantum, sed decursi, usque ad terminum motæ controversiæ, ut in decis. super eodem cap. 9. & congregatio censuit, ut &c.

6 In ijs autem personis, † seu communitatibus, vel Universitatibus, in quibus id jus plerumque ex usurpatione potius quæsitum præsumi solet, plenior, & exactior probatio ad docendum verum titulum requiritur, nec immemorabilis temporis probatio aliter ejus suffragatur, quàm, si præter reliqua ad eum necessaria, præsentationes

ationes etiam continuatæ non minori
 saltē, quàm quinquaginta annorum spa-
 tiorum, quæ omnes effectum sortitæ sint, au-
 thenticis scripturis probentur, ut eodem
cap. 9. vers. in ijs verò sess. 25. Nec dicta
 quinquagenaria possessio, quæ per scriptu-
 ras authenticas requiritur, probari potest
 per testes, ut æquipollean eorum deposi-
 tiones præsentationibus, & institutioni-
 bus per instrumenta factis, quia sacrum
 concilium Tridentinum requirit pro for-
 ma, ultra probationem immemorabilis,
 continuatas præsentationes, quæ per au-
 thenticas scripturas probentur, & sint sor-
 titæ effectus, ut ostendunt illa verba, nec
 aliter, quorum natura est formam impo-
 nere, ut post Bart. & alios tradit, Dec. *con-
 sil. 528. n. 11. Ruin. cons. 92. nu. 25. lib. 3. So-
 cin. Jun. cons. 46. n. 27. lib. 4. & Rot. in nov.
 decis. 199. n. 3. & 4. par. 2.* Quodque contra
 dictas personas præsumatur acquisitio ex
 usurpatione, tradit Lamb. *de iurepatron. lib.
 1. art. 5. qu. 10. sub n. 47. vers. limita primò,
 & nu. 39.* quem sequitur Borg. *ead. decis. 17.
 nu. 7.* Juspatronatus autem, quod à paro-
 chianis prætenditur, eandem pleniorē, &
 exactiorē probationem requirit, ut in
eisd. decis. super dicto c. 9. factu in fin.

7 Reliqui patronatus, s̄ omnes in bene-
 ficiis tam secularibus, quam regularibus,
 seu parochialibus, vel dignitatibus, aut
 quibuscunque aliis beneficiis in cathedra-
 libus, vel collegiatis ecclesiis, facultates
 que, & privilegia concessa tam in vim pa-
 tronatus, quàm alio quocunque iure no-
 minandi, eligendi, vel præsentandi ad ea,
 cum vacant (exceptis patronatibus super
 cathedralibus ecclesiis competentibus, &
 aliis, quæ ad Imperatores, & Reges, seu re-
 gna possidentes, aliosque sublimes, as su-

premos Principes iure Imperij in domini-
 is suis habentes, pertinent, & quæ in favo-
 rem studiorum generalium concessa sunt)
 in totum prorsus sunt abrogata, & irrita
 cum quasi possessione inde secuta, & hu-
 jusmodi beneficia, tanquam libera à suis
 collatoribus conferri possunt, & collatio-
 nes suum effectum consequi debent, ut
eod. cap. 9. vers. reliqui. sess. 25.

Sed cum s̄ aliàs iure communi suffice-
 ret quasi possessio quadraginta annorum
 ad validitatem iurispatronatus, fuit coràm
 eadem sacra congregat. conc. dubitatum,
 an si quis probaverit, se per 40. annos præ-
 sentasse, & in possessione, vel quasi posses-
 sione, præsentandi fuisse, ad præsentan-
 dum admitti debeat, non obstantibus
 præmissis, cum aliàs titulus præsentatio-
 nis 40. annorum legitimus, & prædicto c.
 9. conformis esse videatur, ibi, aliàsve se-
 cundum juris dispositionem, & per ean-
 dem congregationem decisum extet, non
 debere admitti, non obstantibus illis verbis,
 quæ debeat intelligi, ut non respiciat
 tempus, de quo iam supra sancta synodus
 expresse disposuit, & voluit esse immemo-
 rabile, sed respiciant alias causas, & alios
 modos, quibus secundum jus vetus pro-
 bari poterat juspatronatus, sed, quod ad
 tempus attinet, illud præcise, & semper de-
 bere esse immemorabile, ut in *eisdem deci-
 sion. manuscrip. super eodem cap. 9. s̄. item,
 an si quis.* quia aliàs incontinenti inducere-
 tur correctio superioris dispositionis, quæ
 non præsumitur, *l. non ad ea. ubi gloss. in
 vers. præsens, circ. fin. ff. de condit. & demon-
 str. & Alciat. de præsumpt. reg. 2. præsumpt.
 28. num. 1.* & ex his inducitur juris antiqui
 correctio. Unde non subsistit opinio,
 quod in personis privatis sufficiat, 40. an-

nerum præscriptio cum tit. colorato, de quo per Gonz. *super reg. cancellar. gloss. 18. numer. 57.* sed procedit, & habet locum tantum in præscriptione unius patroni contra alium, non autem adversus ecclesias, Lambert. *de jur. pat. 2. lib. 3. art. 5. qu. 11. princip.*

9 Licet tamen Episcopis † præsentatos à patronis, si idonei non fuerint, repellere, & si ad inferiores institutio pertineat ab Episcopo, ut infra dicetur, sunt examinandi, alioquin institutio ab inferioribus facta est irrita, & inanis, ut in eod. cap. 9. §. ad hæc. Nec sufficit, quod præsentatus ad beneficium curatum fuerit aliàs examinatus, & approbatus ab alio Ordinario ut in eadem decis. *super cap. 9. in verb. & inanis*, & comprehenduntur Abbates, commendatarij, & quicumque inferiores quacunque exemptione muniti, etiam si ordinariam jurisdictionem haberent in locis beneficiorum, ut in ead. decis. *vers. & comprehenduntur*, & etiam Sedis Apostolicæ Nuacij, ut in cap. 13. *de reform. sess. 7.*

10 Examen verò † præsentatorum ad parochiales jurispatronatus laicorum fieri debet coram Episcopo, vel ejus vicario ab examinadoribus in synodo diœcesana deputatis, tribus, non paucioribus, ut in aliis vocationibus, de quibus per concursum est providendum, ut in c. 18. *de reform. sess. 24.* & ibi in decis. *manuscr. §. tres. ex 13 illis*, Pius. V. in Bull. *de cell. Paroch. cap. 32.*

11 Nec † licet patrono cujusvis privilegij prætextu, aliquem ad beneficia sui jurispatronatus, nisi Episcopo loci ordinario, ad quem provisio, seu institutio ipsius beneficij, cessante privilegio, jure pertineat, quoquomodo præsentare, alias præsentatio, ac institutio sequitur nullæ

sunt, & esse intelliguntur, concil. Trid. c. 13. *sess. 14. d. c. 18. post. med. de reform. c. illud, & c. relatum, de jur. patr.*

2 Sufficit tamen ad parochiales jurispatronatus † laicorum unum tantum præsentari, qui si minus idoneus fuerit, est repellendus ex supra allegatis, quod est speciale in jure patronatus laicorum, ut non requiratur concursus, licet possit patronus plures præsentare, ut in concursu inter eos examinentur, & ita in congreg. concil. fuit decisum, ut in decis. *super eod. cap. 18. §. cum verò institutio. sess. 24.* sed si jurispatronatus Ecclesiastici erit, ac institutio ad Episcopum, & non ad alium pertineat, is, quem patronus digniorem inter probatos ab examinadoribus judicabit, Episcopo præsentare teneatur, ut ab eo instituat, concil. Trid. *eod. cap. 18. post. med. vers. si verò jurispatronatus*, & hoc casu, † si duo æque idonei ab examinadoribus fuerint judicati, ad patronum electio dignioris spectat, ut in d. decis. *super eod. cap. in verb. judicabit.* Cum verò institutio ab alio, quam ab Episcopo erit facienda, non ad patronum spectat electio, sed tunc Episcopus solus ex dignis digniorem eligere debet, quem patronus præsentet ei, ad quem institutio spectat, ut d. cap. 18. *post. med. vers. verò.*

Jus patronatus laicorum à jure patronatus Ecclesiastico † in aliquibus differt, quoniam patrono laico ad parochialem ecclesiam sufficit unum præsentare, ab ecclesiastico verò plures sunt præsentandi, ex supra allegatis † & licet Papa derogare possit, non tantum jurispatronatus ecclesiastico, sed etiam laicorum gloss. communiter approbata in clem. 2. in verb. *Apostolicis, de preb. Abb. in cap. cum dilectus circa*

fin. de iur. patr. Felyn. in tract. quan. lit. Apost. noc. par. num. 1. vers. solutio, aut loquimur, Covarr. pract. quæst. cap. 36. numer. 1. nunquam tamen iurispatronatus laicorum esset derogatum, nisi expressis verbis derogetur, quia si aliàs collatio de beneficio iurispatronatus laicorum de eo non facta mentione, est subreptitia, & nihil valet. Abb. in eo, cap. dum dilectus in fin. Felyn. in d. tractat. quan. lit. Apost. noc. numer. 1. vers. aut loquimur. Lap. alleg. 96. numer. 2. & Covarr. ubi supra vers. que. secus tamen est in iure patronatus ecclesiastico, nam illi centetur derogatum per collationem à Papa factam, etiam si in litteris nulla fiat mentio ejusdem iurispatronatus ecclesiastici, Felyn. in eod. tract. numer. 11. vers. limitatur tertio. Cassad. decis. 4. numer. 11. de probat. & Covarr. ea. qu. num. 1. vers. quod non est longius.

Beneficiorum autem patroni ꝑ cuiuscunque ordinis, & dignitatis, etiam si communitates, universitates, collegia quæcunque clericorum, vel laicorum existant, in perceptione fructuum, proventuum, obventionum, quorumcunque beneficiorum, etiam si vere de iure patronatus ipso fundatione, et dotatione extent, nullatenus, nullave causa, vel occasione, in illis se ingerere possunt, sed illos libere rectori, seu beneficiato, non obstantem etiam quacunque consuetudine, distribuendos dimittere debent, nec dictam iurispatronatus venditionis, aut alio quocunque titulo in alios contra canonicas sanctiones transferre possunt, & si secus fecerint, excommunicationis, & interdicti pœnis subiciuntur, dictoque iure patronatus ipso jure privati existunt, ut, eod. conc. cap. 9. sess. 25. 18.

dubitatum, an patronus beneficij in ejus fructus se ingerens incidat in pœnam excommunicationis, & privationis supra positam in vers. si secus fecerint, excommunicationis, & c. adeo, ut ille versiculus, nendum, ad clausulam immediate precedentem, sed etiam ad superiorem referatur, fuit à prædicta sacra congreg. decisum, vers. si secus, & c. ad utramque clausulam esse referendum. Et patronos in prædictis fructibus se ingerentes in prædictas pœnas incidere, ut in decis. super d. c. 9. §. an patronus beneficij. Nam, quando una determinatio refertur ad duo determinabilia, debet intelligi, ut æqualiter utrumque determinet. Bart. in l. jam hoc jure, §. sed, si aliter, n. 1. ff. de vulg. & pupil. substit. & in l. si legata-rius, §. cum ita, de legat. 3.

Accessiones autem ꝑ per viam unionis factæ de beneficiis liberis ad ecclesias iurispatronatus, etiam laicorum, subjectas, tam ad parochiales, quàm ad alia quæcunque beneficia, etiam simplicia, seu dignitates, vel hospitalia, ita, ut prædicta beneficia libera ejusdem naturæ, cum ijs, quibus uniuntur, efficiantur, atque suo jure patronatus constituentur, hæc, si nondum plenarium sortitæ sunt effectum, vel deinceps ad cuiusvis instantiam fient, quacunque auctoritate, etiam Apostolica, concessæ fuerint, simul cum unionibus ipsis per subreptionem obtentæ intelliguntur, nec amplius sunt executioni demandandæ, quibuscunque non obstantibus, sed beneficia ipsa sic unita, occurrente vacatione, sunt libere, ut antea, conferenda, conc. Trident. ead. cap. 9. post. med. vers. in super accessiones, sess. 25.

Uniones etiam ꝑ à 40. annis citra factæ ab Ordinariis, tanquam à Sede Aposto-

lica delegatis, & possunt examinari, & quæ per subreptionem, vel obreptionem obtentæ fuerint, irritæ sunt declarandæ, illæ autem, quæ à dicto tempore citra concessæ nondum in toto, vel in parte sortitæ sint effectum, & quæ deinceps ad cuiusvis instantiam fiant, nisi eas ex legitimis, aut alias rationabilibus causis, coràm Ordinario loci, vocatis, quorum interest, verificatis, factas fuisse constiterit, per subreptionem obtentas fuisse præsumi, ac propterea, nisi aliter à Sede Apostolica declaratum fuerit, viribus omnino carere debent, concil. Trident. *cap. 6. sess. 7. de reform. sed uniones perpetuæ supra 40. annos factæ ab Ordinario examinari non possunt, ut in decis. manuscript. à sacra congregat. conc. super eod. cap. 6. factis, sub tit. Lancianen. & prærendens unionem supra 40. annos, eam Episcopo ostendere tenetur, ut ibi in eisdem decis. sub. tit. Spoletan.*

Patronatus etiam quicumque † in ecclesiis, & quibuscunque aliis beneficiis, etiam dignitatibus antea liberis acquisiti à 40. annis citra, & in futurum acquirendi, seu ex augmento dotis, seu ex nova constructione, vel alia simili causa, etiam auctoritate Sedis Apostolicæ ab ipsdem Ordinariis, uti delegatis, ut supra, qui nullius in his facultatibus, aut privilegiis impediuntur, diligenter cognosci debent, & quos compertum non fuerit ob maximam, evidentemque utilitatem ecclesiæ, vel beneficii, seu dignitatis necessitatem legitime constitutos esse, in totum sunt revocandi, † atque beneficia huiusmodi sine 20 damno illa possidentium, & restituro patronis eo, quod ab eis propterea datum est, in pristinum libertatis statum induci debent, quibuscunque non obstantibus,

ut in eodem cap. 9. de reform. sess. 25.

Beneficia verò ecclesiastica libera in servitute juris patronatus absque evidenti Ecclesiæ utilitate redigentes, tanquam usurpatores jurisdictionis, & iurium Ecclesiæ, a mathematis pœnam incurunt, ut in cap. 9. de reform. sess. 25. & faciunt. *cap. pradia. & cap. qui abstulerit. 12. quest. 2.*

21 Neminique licet † nec communitati, nec aliis personis laicis possidere ecclesiasticum earum bonis, absque consensu Sedis Apostolicæ, seu Ordinarii, sub prætextu, quòd sint oratoria, seu eremitoria ab ipsis constructa, & dotata, licet de hoc nihil ostendant, nisi antiquam possessionem, & hoc etiam non obstante, quod ibi adsint sepulturæ, vel campanæ supra retum, vel quòd ibi habitaverint regulares personæ, à quibus postea fuerint destitutæ, quia jus patronatus acquiritur fundatione, & dotatione, & contrafacientes pœnas incurunt, de quibus in eod. c. 9. sess. 25. & cap. 11. sess. 21. & ut à sacra congregatione fuit super eod. cap. 9. decisum, ut in eisd. decis. 5. congregatio censuit nemini, & c.

22 Cognitio verò † validitatis, vel invaliditatis juris patronatus, quando super eo lis oriri contingit, ad Episcopum duntaxat, non ad inferiores, qui jus habent instituendi, spectat, nisi huiusmodi inferiores ordinariam in eo loco haberent jurisdictionem, & ad ipsos inferiores, ad quos spectat institutio, pertinet etiam edictorum, sive citationum ad evocandos oppositores relaxatio, quæ fieri debent in præsentationibus patronorum, & dicta edicta ponere ante institutionem præsentatorum, ad eos spectat, ad quos ante concilium

ellium spectabat, quia de eis per concilium nihil fuit dispositum, & ita censuit eadem sacra congregatio super predicto cap. 9. ut in decis. §. congregatio censuit cognitionem, & super cap. 13. sess. 14. sub tit. de present. §. non liceat, & §. intelligitur. Si verò iura patronatus fuerint servata ea lege expressa, quòd presentatio fieret capitulo, seu dignitatibus cathedralis ecclesiæ, saluum adhuc manet istud ius presentationis capitulo, seu dignitatibus, ex decreto sacri conc. d. cap. 9. vers. quòd si ad inferiores: examen verò, si de simplicibus beneficiis agatur, prius faciendum est ab Episcopo ordinario, ex dispositione ejusdem sacri conc. cap. 13. de reform. sess. 7. & dicto cap. 9. si autem de parochialibus agatur, examen fieri debet ab examinatore, ad formam præscriptam, in cap. 13. de reform. sess. 24. & à Pio V. in litteris, de quibus in Bull. cap. 32. & aliis modo supra expressis.

23 Tempus ad præsentandum † patrono laico est cursus quadrimestris, etiam si persona esset ecclesiastica, dummodò ius patronatus sit laicale, si verò ius patronatus sit ecclesiasticum, tempus patrono competens est semestris, & ita distinguitur in cap. unico, §. ult. de jur. patr. in 6. & si ius patronatus esset mixtum, ut, quando patronus ecclesiasticus habet compatronum laicum

24 Habet etiam sex menses † ad præsentandum, quia ratione communionis privilegium ecclesiæ transit ad laicum, ad instar ejus, quod dicimus de eo, qui habet rem communem cum pupillo, gloss. in d. §. ult. verb. ecclesiasticus.

Nam si communem fundum quis major cum pupillo habet, licet neuter utere-

tur, tamen propter pupillum, cuius pars est in usufructu, & major viam retinet, l. si communem, & ibi gloss. in ver. & ego, & Bart. ff. que vi admodum. servit. amit.

25 Acquiritur ius patronatus † præcipue fundatione, dotatione, vel constructione, ut supra in principio, dummodò consensus diocelani, sive sit clericus, sive laicus, qui ecclesiam, vel capellam fundet, construatur, vel dotet, accedat, cap. nobis, & ibi Abb. n. 2. de jur. patr. Calder, in cons. ultimo, & Roch. de Cur. sub. verb. pro eo, quòd in tract. eod. tit. n. 2.

Secundò, successionem, quia transit cum universitate bonorum, gloss. 1. in cap. pietatis, 16. quest. 7. gloss. in c. cum seculum, & ibi Abb. num. 3. de jur. patr. & Roch. de Cur. sub. verb. ipse, vel in, num. 1. eodem tract. de jur. patr. Et, si hæredes secundum providentiam, & admonitionem Episcopi ecclesiam tenere noluerint, nec honorare facere licet Episcopo reliquias inde auferre, ecclesiamque transferre, cap. considerandum est. 16. qu. 7.

Tertio, donatione acquiri potest, cap. ex insinuatione, & ibi gloss. in verb. contulisset, de jur. patr. sed requiritur consensus Episcopi, c. illud, & ibi Abb. n. 6. & idem Abb. in d. cap. ex insinuatione, n. 5. eodem tit.

26 Ecclesiæ † regulariter præsumuntur liberae, nisi probetur contrarium, cap. regenda, cap. quicumque, 10. quest. 1. & in Episcopi potestate consistunt, in cuius territorio positæ sunt, cap. omnes basilica, 16. quest. 7. nisi alioquin speciali privilegio ab ejus jurisdictione sint exemptæ, cap. cum, & plantare, de privil. & gloss. in dict. cap. omnes basilica. Ideò Episcopi habent intentionem fundatam, quòd beneficia sine libera, nisi constet de iure patronatus, & si super

ſuper jure patronatus litem oriri contingat, dubitatur, ſi intra quadrimeſtre, vel ſeſmeſtre tempus litiſ finis imponi non contingat, † an Episcopuſ invitis patroniſ, poſſit beneficio de rectore providere, & eſt diſtinguendum, quia, cum Episcopuſ habeat intentionem fundatam, quòd omnia beneficia ſint libera, aut liſ pendet inter procuratorem cameræ Episcopaliſ prætendentis beneficium vacans pertinere ad meram collationem Episcopuſ, & eſſe liberum, & ipſoſ patronoſ prætendentes juſ præſentandi, & patronatuſ ad eoſ pertinere, & tunc, lite pendente, non poteſt Episcopuſ providere invitis patroniſ, ſed debet ponere ceco nomum in eccleſia, qui provideat, ne in diviniſ detrimentum patiatuſ, uſque ad finem litiſ, Innoc. in cap. 1. in ſin. de jur. patr.

Aut liſ pendet inter ipſoſ patronoſ diſcordes in præſentatione, ſeu inter litiganteſ, quorum unuſ prætendit, alterum non eſſe patronum, aut jure ſuo cecidiſſe, vel renunciaviſſe, & tunc ipſiſ invitis, ſalvo jure præſentandi illi, qui poſtea evicerit juſ patronatuſ in fine litiſ, Episcopuſ poterit de rectore eccleſiæ providere, cap. quoniam in ſin. & cap. eam re, & ibi gloſſ. & Abb. n. 1. 2. & 3. de jur. patr. gloſſ. in cap. cum voſ. in verſ. œconomuſ, de offic. ord. Innoc. in d. c. 1. circ. ſin. & ita diſtinguit gloſſ. in c. ſi plureſ, 16. queſt. 7.

Lite finita, quærituſ, † nunquid præſentatuſ ab eo, qui favorabilem reportavit ſententiam, debeat inſtitui, & proviſuſ ab Episcopuſ removeri, & aliquibuſ videtur, quòd non: contrariam tamen ſententiam puto verioreſ, quòd ſit removen-duſ, & hoc caſu præſentatuſ à patrono eſt

inſtituenduſ per text. in c. decernimſ, 16. queſt. 7. cap. conſultationibuſ, & ibi gloſſ. ſinal. de jure patr. quia pro non dato habetur, quòd ab illo datur, qui de jure donare non poteſt, cap. noſtri. & ibi gloſſ. in verb. revocare, de elect. & cap. quòd autem, in ſin. de jure patr. deducta verò in contrarium procedunt in præſentato ab uno ex patroniſ in poſſeſſione juſi patronatuſ exiſtenti, contra quem, non obſtante, quòd in progreſſu litiſ feratur ſententia, non eſt removen-duſ, & in hiſ terminis de Episcopuſ, qui erat in poſſeſſione conferendi, loquitur Covarr. lib. pract. qu. c. 14. n. 2. ver. tertium immò.

Juſ patronatuſ, † quòd originem habuit ex patrimonio alicujus laici, & quòd fuit patronatuſ laicorum, quærituſ, an ſi poſtea donatione, teſtamento, aut alio quovis titulo, in eccleſiam fuerit tranſlatum, aut in collegium eccleſiaſticum canonicorum ſecularium, vel regularium, ita quòd ad rectorem eccleſiæ, vel collegium, pertineat præſentatio, retineat qualitatē juſi patronatuſ laicorum, vel mutet naturam, & efficiatur juſi patronatuſ clericorum, & eccleſiaſticum, & eandem naturam conſequatur, & videtur, quòd retinere debeat ſuam primam naturam juſi patronatuſ laicaliſ, quiſ perſona eccleſiaſtica habens juſi patronatuſ laicale infra quadrimeſtre, pro ut laici, præſentare debet, quamvis in jure patronatuſ eccleſiaſtico habeat ſeſmeſtre: & cum eccleſia, ſive collegium in jure alteriuſ ſuccedat, eodem jure uti debet, l. qui in juſ. ff. de reg. jur. & cap. u, qui in juſ, eod. tit. in 6. Tamen, quia reſ eſt facta eccleſiaſtica, eccleſiaſtico debet jure cenſeri, gloſſ. in cap. uniuſ. in verb. ſeſmeſtre, de jur. patr. in 6. & quòd efficiat.

efficiatur Juspatronatus clericorum, & non laicorum probat text. in dict. cap. unic. § final. Felin. in tract. quan. lit. apost. noc. patr. num. 11. vers. limit. sexto. Paris. conf. 128. n. 19. & seq. lib. 4. & Lambert. in tract. de jar. patr. lib. 2. par. 3. quest. 9. artic. 20.

30 Quid autem dicendum de † jurepatronatus competente confraternitatibus laicorum, licet hujusmodi collegia confraternitatum adhæreant ecclesiis, & causa pietatis constituantur, cum tamen ipsi, ex quibus collegia, & universitates constituantur, & ad quorum voces, & suffragia presentatio fit, sint omnino laici, & ad has universitates laicorum presentatio pertineat, non ad ecclesias, nec ad aliquas ecclesiasticas dignitates, videtur, quod sint patroni laici, cum non habeant habitum religionis, nec gaudeant privilegio fori, & canonis, licet habeant collegium, & ita tenet Felin. in d. tract. quan. lit. apost. num. 11. limit. 4. & Covar. eod. lib. pract. quest. d. cap. 36. num. 8. Secus autem est dicendum de jure patronatus beguinarum, quia licet sint seculares, religiose tamen vivunt, & habitum portant religiosum, & idem de aliis fraternitatibus, vel collegiis habentibus easdem qualitates, quas habent beguinae, videlicet habitum religiosum, & ita post Felin. loco supra citato distinguit. Roch. de Cur. sub ver. jus, in tract. de jure patr. n. 17.

Amitteitur juspatronatus, & illo privatur patronus ipso jure pluribus ex causis.

31 † primo venditione, & applicabitur illi ecclesie, cui per hujusmodi emptionem est facta simoniaca injuria, cap. quia clerici, juncta glossa in ver. spoliando, & ibi

Abb. num. 8. de jur. patr. aut alio quocunque titulo, in alios contra canonicas sanctiones translatione, quo casu patronus excommunicationis, & interdicti poenis subicitur, & jurepatronatus privatur ipso jure, Conc. Trid. cap. 9.

Secundo, quando patronus per se, vel per alios faceret occidere, vel mutilare rectorem beneficii sui, juspatronatus, & jus devolvitur ad ecclesiam, cui fuit facta injuria, & ne minus vindicta, quam excessus memoria prorogetur, usque ad quartam generationem, per lineam directam posteritates talium in clericorum collegium admitti, neque in domibus regularibus alicujus prelationis honorem assequi possunt, donec cura eis fuerit misericorditer dispensatum, cap. in quibusdam, §. sacri nihilominus, & ibi gloss. in ver. prorsus amittat, & Abb. num. 2. de poen.

Tertio, si in perceptione fructuum, proventuum, & obventionum se ingerunt, aut jurisdictiones, bona, census, & jura eorumdem beneficiorum, quacunque arte, sibi usurpant, c. 11. vers. quod si ejusdem, sess. 22. & d. cap. 9. vers. patroni autem, sess. 25. de reform. ultra quoque eandem excommunicationis poenam incurruat.

Quarto propter haeresim, ob quam bona haereticorum ipso jure sunt confiscata, c. cum secundum, de haeret. in 6. & Pegna. super. 3. par. direct. com. 158. vers. his ita positis, † & tunc juspatronatus non transit ad filium cum universitate bonorum, sed liberatur beneficium, quia illud jus applicatur Ecclesie, cum haeretici Ecclesiam offendant, ac insigni injuria afficiant, quapropter eidem laesa principaliter est satisfaciendum, Felin. in cap. vergenti, num. 1. vers. sed adverte, de haeret. & Pegna.

Kk

eod.

eod. comment. ¶ vers. quod verò hæc.

33 Quid autem, si ex alio delicto universitas bonorum alicujus habentis juspatronatus per judicem laicum confiscaretur? An transeat cum universitate bonorum? & videtur, quod sic, per gloss. in cap. filius, in ver. propinquus, 16. quest. 7. quam sequitur. Abb. in cap. quanto, num. 9. de jud. & in cap. cum laici, & cap. nobis, num. 3. de jur. patr. & Roch. de Cur. in tractat. de jur. patr. sub ver. ipse, vel 15. n. 66. 67. & 68. contrariam tamen opinionem tenet. gloss. in clem. pastoralis. in verb. subiectæ, quam sequitur, Abb. n. 13. ubi etiam Jac. & Imol. de re jud. Felin. in eod. cap. quanto, num. 3. de jud. Card. in clem. 2. quest. 8. de jur. patr. & Jas. l. si non sortem, §. libertus, num. 25. ff. de cond. indeb. & novissima post Simanc. & Gigan. Caball. in cent. resolut. crimin. cas. 40. sub num. 8. & hæc est communis opinio, à qua in judicando non est recedendum, quia melioribus rationibus est fulta Non enim valuit confiscatio in odium regis Roberti facta ab Imperatore de feudo, ex quo feudum non erat temporale, d. clem. pastoralis, de re jud.

34 Nam juspatronatus, si non merè spirituale, est tamen spirituali annexum, c. quanto, & ibi gloss. & Abb. num. 1. & Felin. num. 3. de jud. cap. de jure, extr. de jur. patr. & Roch. de Cur. in tract. de jur. patr. super verb. jus, num. 2. & conexorum idem est iudicium, cap. translato. de constit. dict. cap. quanto, & cap. de jure, & sequitur naturam spiritualis, quia juspatronatus causæ, non nisi à iudicibus ecclesiasticis valent diffiniri, d. cap. quan-

to, in fin. & ibi Abb. nu. 3. & num. 6. de jud. & Roch. de Cur. eodem num. 2.

35 ¶ Ideò, cum iudex laicus sit incapax cognitionis causæ juspatronatus, licet possit confiscare universitatem bonorum profanorum, secus tamen est de bonis spiritualibus, aut spirituali annexis, quæ spirituali tantummodò jurisdictioni subijciuntur, cum ei non liceat falcem suam in alienam messem imponere, & imponendo, gesta nulla, irrita, & inania esse noscantur, d. clem. pastoralis, §. cum, & si, & §. ut igitur, de re jud. & quò ad juspatronatus, sententia iudicis laici condemnatoria est nulla, & non nocet condemnato, quia, quod nullum est, nullum sortitur effectum.

36 Amittitur tamen si juspatronatus per confiscationem omnium bonorum auctoritate iudicis ecclesiastici factam, non autem quòd juspatronatus transeat in fiscum, quia talis translatio esset præjudicialis Ecclesiæ, in cuius favorem, deficientibus successoribus, extinguitur juspatronatus, sed remanet beneficium liberum, & ad liberam collatoris dispositionem, ut tenent Card. Imol. & Ant. quos refert Roch. de Curt. dicens, hanc opinionem, quòd Ecclesia remaneat libera, esse æquiozem, super eod. ver. ipse, vel in, n. 36. & si transiret in fiscum periret spes libertatis beneficii, quia fiscus nunquam moritur, & eadem ratione juspatronatus non transiret in fiscum cum universitate bonorum propter crimen hæresis, sed liberatur beneficium, ut per Felin. in eod. cap. argentum, de hæret. cum aliis supra allegat.